

Abonnement pour un an
300 piastres

Edition spéciale 500 piastres

Adresse:

"IDJTIHAD,, Constantinople

Téléph. St. 865

XXI ème ANNÉE

15 Juin 1926 — No 206

الاجتهاد

IDJTIHAD

علمی ، ادبی ، اقتصادی مجموعہ

آبونمان : سنہ لکی [۲۴ نسخہ]
تورکیا ایچون ۲ ، خارج ایچون
۳ ، اعلا کاغذ لینی ۵ ایرادر .

ادارہ خانہ سی :

جفال اوغلندہ « اجتهاد ٹہوی »

تلفون : استانبول ۸۶۵

یکرمی برنجی سنہ

نومرو ۲۰۶-۱۵ حزیران ۱۹۲۶

عقل سلیم

[دوام]

مبحث ۹۲ برروحك موجودیتی صایحه بر فرضیه در .
 لا بموت برروحك موجودیتی دالها زیاده صایحه بر فرضیه در .
 انسانلر هر نه قادر روحلری ، یاخود کنیدیلرینه
 حیات ویرن معهود نفخه جان esprit حقنده اك كوچوك
 بر فكر ایدیتمك امكانلر لغنده بولونماقله برابرینه بوجھول

نور و نه رژی سایه سنده بو بیوكلکی فتح ایده جكمزه
 امینم دوست ، منور ، متفكر ، مبدع آمریقایی ، مثلی
 آمیرال Bristol ك محترم شخصیتده بوامنیتك شوق وقوتیه
 سلاملا یاراق سوزمه نهایت ویریورم .

صاحب امتیازمك بو خطابه سنی متعاقب مكاتبك مدیری
 Dr M. Naughton حاضر ونه آمیرال Bristol ی ، یکی تورکیا
 جمهوریتك پك صمیمی بر محبی صفتیه تقدیم ایتدی و متعده آمریقانك
 مثلی Admiral Bristol انگلیزجه نطقنده ازجه شو اوزلو
 سوزلری سوله دی :

بن یکی تورکیا جمهوریتك پك حرارتلی بر دوستیم ، محبت
 متقابل در بنده کنیدیلرندن دوستلق کورمدهیم بور ویرمك
 و آلمقدر . آمریقا جمهوریتی ایله تورکیا جمهوریتی آره سنده کی
 علاقتهك سیلرندن اك مهمی شودر ، كه هر ایکی ملت عینی
 صورتله باشلامشلدرد . هر ایکی ملتده استقلال ایچون مبارزه
 ایتش و حقارینی آكشلرد . بونلك استقلال آرزولری کنیدیلری
 یاراشمدر . آمریقا جمهوریتك تكملی دونیانك اك زیاده محیرالعقل
 ماوقلرندن اولدی : پك وضعی ولارن ما لایا آمریقا طبعی
 منابع رتوق سایه مندنه دنیاك اك سیه دولتلرند بری اولدی .
 بتون ملت بیوك قوفور وحتی لوکس ایچنه باشایور بوحال بیوك
 بر اعتماد وامنیت تولید ایتدی حیاته خوشنودی عمومی بیوك بر
 عاملدر . بوکون تروت وقدرت معنویه سنی واونسز هیچ بر
 بیوكلهكمكن اولادی اعتماد نفسی باشقالرینه دخی ویرمك
 ایسته یور دنیاك ملتلری یكدیگرینه دوست کوزله باقالیدر . هر
 صورتله یكدیگرلرینه یاردیم ایتیلدرلر . آمریقا ملتی تورکیاده
 مكتب و مؤسسات خیریه و علمیه آچاراق و بونلك کلفتی تحمل
 ایده رك مسعود اولور . تورکیا حسن نیتی کورسته ریور ،
 بو آمریقایلرک سعادتلرینك اساسنی تشکیل ایدیور یکی تورکیا
 بو حسن نیتی ، حسن قبول ایتکله آمریقانك سعادتیه یاردیم ایتش
 اولور . جهانك رفاهی ملتلك آره لرنده تعاون و تساند اوزره
 یاشامالری و اعتماد متقابل و اعتماد نفس سایه سنه کبر ، آمریقایلرکنج
 تورکیا جمهوریتنه اك درین علاقته محبتله باقیورلر و بیوك بر ملت
 خالنده انکشاف و موفقیتلری چوق درین بر آرزو ایله آرزو
 ایدرلر . الخ .

روحك موت دن مصون اولدیغنه کندی کنیدیلری اقناع
 ایدرلر ؛ هرشی اونلره اثبات ایدرکه اونلر آنجاق جسمك
 مادی اولان حاسه لری دوشونور ، یاخود اعضای مادیه لری
 واسطه سیله حس ایدر ، دوشونور ، فکرلر قازانیر خط
 و الم دویارلر . بورو حك موجودیتی فرض ایده رك دخی ،
 بونك تماماً جسمه تابع اولدیغنی و جسمك اوغرا دیغنی
 بتون تحولاتی ، روزگارک بتون کرم و سیردنی برابر
 چکدیکنی تصدیق ایتمکدن امتناع ایدیله مز ؛ و مع هذا ؛
 قطنر وماهیتی اعتباریه جسم ایله هیچ بر مشابهنی اولمادیغنی
 زعم اولونور ؛ ایسته نیرک روح بوجسمك معاوتی اولماق سزین
 حرکت و حس ایده بیلسین . خلاصه کلام ادما اولونور ، که
 بو جسمندن محروم و حواسندن آزاده اولونجه بورو ح
 یاشایه بیلیر ، سعادت و یاخود شدید عذابلر حس ایده .
 بیلیر . ایشته بویله تخمینی ، بویله فرضی بر عبثیات نسجی
 اوزره رینه در ، که ابعیت روح فکر دلبری بنا اولونور .

هانکی اسبابه بناء روحك ابدیتك فرض ایدیله یکنی
 صور سه م ، بانا در حال انسان ، فطرتی اقتضایی اولارق
 لایموت اولماق تعبیر دیکرله دائماً یاشاماق آرزو ایدیور
 جوابی ویریلیر . فقط بن بالمقابله دیرم که بر شیئی شدتله
 آرزو ایتمه کز آرزو کزک اجرا اولونماقانی بو شدت
 آرزودن استیلاج ایتک ایچون کافیمیدر ؟ هانکی غریب
 منطقله درکه ، وقوعی شدتله آرزو اولوندیغنی ایچون
 بر شیئک مطلقا وقوع ولاماسنك ممکن اولمایا جانغه حکم
 ایتمه یه جسارت اولونور ؟ انسانلرک مخیله لرینك دوغوردیغنی
 آرزولر حقیقتك [شائیت Réalité نك] معیاریمیدر ؟
 حیات آخرتک دلقریب امیدلرندن محروم اولان ملحدلر
 متعدم اولمای آرزو ایدرلر دیورسکز . پك اعلا ؛ دائماً
 موجودا ولا جانغکزی استدلال ایتمکده نه قادر صلاحیتدار
 ایسه کز ؛ بو آرزویه کوره ، ملحدلر دخی یوق اولمای
 آرزو ایتمه لرندن یوق اولماق لرینی استدلال ایتمکده اوقادار
 صلاحیتدار دکلیدرلر ؟

مبحث 63 — مبهمی در ، که انسانه تماماً تولور . یعنی
 انسانك تولومی تام و قطعیدر .
 انسان تماماً تولور . بخون اولمایان کیمسه ! ایچون

محرور یعنی مکاندن منز ، ناقابل فساد و ماده ایله هر درلو مناسبتدن عاری بر جوهر Substance « در دیورسکیز . فقط اگر بویله ایسه ، روحکیز ناصل دوغیور ، ناصل بیویور ، ناصل قوتله نیور ، ناصل ضعیفلا یور ، ناصل بوزولیور ، جسمکیزله عینی نسبتده ناصل اختیار لایور ؟ بزم بتون بو سؤالر منز جواباً دیورسکیز که بونلر سر Nristère لردر ؛ فقط اگر بونلر سرائی ایسه بوندن هیج برشی آکلامازسکیز . اگر برشی آکلامازسه کیز ، هیج بر فکر ایدینه مه دیککیز ، برشی حقنده تأییدکار [Affirmativemant] بر قرار ناصل ویره بیلیرسکیز ؟ برشیئه اعتقاد ویا برشیئی تصدیق ایتک ایچون هیج اولمازسه اعتقاد و تصدیق ایدیلن شیئک نه دن عبارت اولدیغی بیلیمک لازمدر . لایموت روحکیزک موجودیتنه اعتقاد ایتمه کز ، حقنده هیج بر فکر صحیح ایدیمک ممکن اولمایان موجودیتنه قانع اولما کز دیمکدر . بوا یسه ، هیج بر معنا اضافه ایده مکسزین کله لره اینا مقادر ؛ ایشک سزک دیدیککیز مرکزده اولماسنی تصدیق ایتک ایسه دلیلکک ، یاخود دنسزلکک ، بوش شیرله تفخرك دانیسقاسیدر .

مبحث 95 — الهیاتچی [Théologiens] لریک ربقة اع
اعتقاد اشطرکی

فوق الطبیعه سبب [Caus] لریک صایحه نفی
الهیاتچیلر ، غریب معترض Raisonneur لردکدرلر ؟ اشیاک اسباب طبیعیه سنی بولامادیق لری کورور کورمن فوق الطبیعه Surnaturel تسحین ایتدکاری سبیلر ایجاد ایدرلر . esprit روح لر ، خفی سبیلر ، ناقابل ایضاح عامل agent لر ، یاخودده ایضاح ایتیه اوغرا . شدقلری شیلردن داها زیاده قارائلق اولان کله لر تصور ایدرلر . طبیعتک حادثه لری آکلاماق ایسته یه جکمز زمان طبیعتک ایچنده قاللم ، طبیعتک خارجنه چیقما یالم ؛ اعضاضک قاورایا مایاجنی در حده اینجه Délié سبیلری نظره آلمایالم و قانع اولالم ، که طبیعت خارجنه چیقما قله طبیعتک بزه عرض ایتدیکی مسئله لریک حلنی اصلا بولاماز ته بولوجیانک فرضیه سنده ده یعنی ماده نک قادر کل

بوندن داها بدیهی برشی یوقدر . بولومدن صوکره انسانک وجودی ، هیئت مجموعه سی حیاتی نکوین ایدن حرکتلری اجرا یه غیر قابل بر کته لدن باشقا برشی دکدر . اونیده آرتق نه دوران دم ، نه تنفس ، نه هضم ، نه تکلم ، نه تفکر کورولمز . ادعا اولونور ، که بیلیمه دیکی سویله نن روح ، اوزمان ایچون ، جسمدن آریلشدر . فقط حقنده هیج برشی بیلیمه نن بوروحه جوهر حیاتدریمک غیر معلوم بر قوت کیزی ، حس اولوناماز حرکتلرک اساس مخفی [Prinicie caché] سی دردیمکدن غیر برشی دیمه مش اولما قدر . اولن آدامک آرتق یاشامادیغنه اینا مقادین داها طبیعی و داها ساده برشی یوقدر . اولن آدامک یینه بر حیات اولدیغنه اعتقاد ایتک داها آیقیری ، داها عجیب برشی یوقدر . حیات آخرته کندیلرینه فائده لی و لازم اولور فکر یله اولولرله برابر مزاره ارزاق دفن ایتک عادتلری اولان قوملرک صاف دللرکینه کوله رز . انسانلرک اولدو کدن صوکره یمک بیه جککینه اینا مق ، دوشونه جککینی اختساسلری یاخود فکرلری کندیلرینه نقله مخصوص اعضا بر دفعه انجلال و طوپراغه انقلاب ایتدکدن صوکره خوش یاخود ناخوش فکرلره مالک اولاجاقلری ، و متلذذ اولاجاقلری ، متالم اولاجاقلری ، ندام یاخود مسرت حس ایدمه جککینی دوشونمکدر داها کولونج داها عبث برشی یوقدر . دنک اولومندن صوکره ، انسانلرک روحلری نک مسعود یاخود بدبخت اولاجاقلری ادعا ایتک انسانلرک کوزسز کورده یله جککینی قولاقسز ایشیده یله جککینی ، بورونسز قوقو آلابله . جککینی ، اللرسز وجلدسز ودری اولماقسزین لمس حسی طویه یله جککینی ادعا ایتمه کز . کندیلرینک پک معقول شناس [très — raisonnable] اولدقلرینه قائل اولان بعض ملتلر دخی — بونکه برابر — بویله فکرلرده بولونیورلر .

مبحث 94 — روح [Ame] ک معنویتنه Spiritu alité
منه [فارشی اعترافه قبول ایتمز دلیل لر .

ابدیت روح عقیده سی ، روحک بر جوهر بسیط ، برکله ایله سویله مک لازم کلیرسه بر csspit اولماسنی استزام ایدر ؛ فقط یینه صورارم . esprit نه در ؟ essprit تحیزدن

شیلله رڭ حیاتی

« کیوم تهل » ك ترتیبده ، الپ وادیلرینك ، اسیوچره طبیعت جغرافیائیه سنك تصویرنده « كته » نك « شیلله » ه جوق یاردیمی اولمشدر .

فرانسه آقاده میاسی اعضاسندن Alfred Mezi res ك تدقیقاتی و Les Annales مجموعه سنك 1596 نومرولو نسخه سننده منتشر Cuillaume Tell عنوانلی مقاله سی بو خصوصده شبهه بر اقااز . بو کیفیت نه اترك نه شاعرینك قیمت و اهمیتنه نقصان ویره مز .

هیچ شبهه ایتم ، كه « کیوم تهل » منحصر آ « كته » نك قلمندن چیقسهیدی بو حرارت و هیجان یو كسكلكنه چیقمازدی . « كته » بو آبدۀ ادبیۀ نك یرینی كوسترمش مالزمات انشائیۀ سنی ، قسماً ، ویرمشدر .

مصار حقیقی منفرد آ « شیلله » در . « کیوم تهل » ك فرانسه ده حاصل ایتدیکی شوق و هیجان اوقادار بویوك و مددهش اولدی كه فرانسلردن ماعدا كافۀ اقوامی اسیر ، كوله عد ایدهن واسارتلرینی چاك ایدمه دكلی ایچین فرانسلرك غیری هر ملت و فردی نظر استحقاقله كوره ن قونوانسیون [Convention] مجلسی « شیلله » « ژیل » اسمیله فرانسز وطنداشلقی حقوق و حیثیتی توجیه ایتدی . « شیلله » هر نه قادار اسیر بر « کیوم تهل » « حریت » ك صمدانی بر قصیده سی در .

بر محرکی Moteur فی فرض و قبول ایدركن ، ته و لوجیا . جیلر اللهیلرینك بو مادهیه دوشونمك ملكه سی ویرمك قدرتی ده نه حقله قبول ایتیمورلر . تفكر ایتك ملكه سی نتیجه اولارق حاصل اولاجاق بولده ماده ترکیات Combinason یار اتماماق ، دوشونن روحلر یار اتمامقن الله ایچون داها كو جی اولور ؟

دوشونن بر ماده فرض ایتمكه بیچ اولمازسه ، تفكر ك موضوعی حقنده یا خود بزده دوشونن شی حقنده بعضی فكر Notion لرمز بولونور ، حالبوكه تفكری غیر مادی Immatéri بر وارلقه [Etre] ه اسناد ایتمكه موضوع تفكر اولان بو غیر مادی وارلق حقنده فكرمز بولونماق بزم ایچون نمكن اولماز .

« حیدودلر » كه ایلک اثری ایدی ، اوزمانك فساد اخلاقنه قارشى بر كلمۀ عصیاندن عبارتدی . کیوم تهل حریتی تألیه ایدر و اوکا واصل اولقی یوللرینی كوستریر و آچار و برابر كوتورور . « کیوم تهل » غربك « كاوه » سیدر . « كاوه » شرك « کیوم تهل » یدر .

کیوم تهل اسیوچره نك ثوری [Uri] شهری اها لیسندن بر تیر اندازدر . آوجیقله كینیر ؛ آئی كوره ك چكمه سنی ده بیلیر . اسیوچره اوزمان آوستریانك حكمی آلتنده در . و آوستریا طرفندن منصوب بروالی مستقل الیه کیف مایشاء اداره و قهر اولونور . اهالی استبداد آلتنده ایكلر . بركون والی نك آدمارندن بری ، بر « فهم پاشا » ، « باوم غارتن » اسمنده بر اسیوچره لی نك خانه سنه كیدر . « باوم غارتن » اوراده یوق ؛ كوزمل و عقیف زوجۀ سی اوراده بولونور . حریف ، بو محترم و دلبر قادینه عصیان انكیز تكلیفلر در میان وانیو حاضر لاماسنی امر ایدر . زوالی قادین ، متعرضك آلدنن بر تقریب قورتولور ؛ جوارده بر اورمانده اودون كسمكه مشغول زوجنه قوشار ، آغلایارق حكاية حال ایدر . « باوم غارتن » بالطاسنی اوموزلار ، اوبنه كلیر . متعرضك بانوسنی بالطاسیله تقدیس ایدر ؛ قفاسنی یووارلار . « باوم غارتن » بو محترم جنایتی اجرادن صوكر ا فرار ایدیور . « قائر فانتون » كولی كچمك لازم . فیرطینا حاكم مطلق ؛ قایقچیلر جهان بهاسنه آدم كچیرمه یورلر . فداكار « کیوم تهل » ، والی نك سواریلری طرفندن شدتله تعقیب اولونان مظلومی قورتارمغه قایقچیلری بیوده تشویق ایدیور : « آزعین كول مرحت ایدر ده مستبد والی مرحت ایتز » دیور ، نهایت كندیسی قایقغه آتلا یور ، مظلومی آلیور ، فیرطینانك مددهش دالغا ضربلری ایچنده رعدوبرقلر آلتنده ، كولك قارشى یاقاسنه كچیر یور . قایقك ایچنه آتلا ركن « باوم غارتن » ه شوسوزلری سوبله یور : « بن سزی والی نك ظلم و استبدادندن قورتاریوم ؛ لاكن دالغالرك تهلكلارندن محافظه ایدمك دیکریر قوت لازم . هر حالده اللهك معاونتنه التجا ایتك ، انسانلرك معاونتنه صیغینمقن داها اییدر . [چوبانه خطاباً] عزیزم ، بر قضایه اوغراسم زوجۀه تسلی ویر ؛ یامقن كندیمی منع ایدمه دیکم یریشئی یاپیورم . »